

Sprawy połączone C-22/08 i C-23/08

Athanasios Vatsouras
i
Josif Koupatantze
przeciwko
Arbeitsgemeinschaft (ARGE) Nürnberg 900

(wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym
złożone przez Sozialgericht Nürnberg)

Obywatelstwo europejskie — Swobodny przepływ osób — Artykuły 12 WE i 39 WE —
Dyrektywa 2004/38/WE — Artykuł 24 ust. 2 — Ocena ważności — Obywatele państwa
członkowskiego — Działalność zawodowa w innym państwie członkowskim — Poziom
wynagrodzenia i czas trwania działalności — Utrzymanie statusu „pracownika” —
Prawo do pobierania świadczeń dla poszukujących pracy

Opinia rzecznika generalnego D. Ruiza-Jaraba Colomera przedstawiona w dniu
12 marca 2009 r. I - 4588
Wyrok Trybunału (trzecia izba) z dnia 4 czerwca 2009 r. I - 4609

Streszczenie wyroku

1. *Swobodny przepływ osób — Pracownicy — Pojęcie — Istnienie stosunku pracy —
Wykonywanie działalności konkretnej i rzeczywistej*
(art. 39 WE)
2. *Obywatelstwo Unii Europejskiej — Prawo do swobodnego przemieszczania się i pobytu na
terytorium państw członkowskich — Dyrektywa 2004/38 — Odstępstwo od zasady równego
traktowania obywateli Unii*
(art. 39 ust. 2 WE; dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/38, art. 24 ust. 2)

3. *Prawo wspólnotowe — Zasady — Równość traktowania — Dyskryminacja ze względu na przynależność państwową — Zakaz — Zakres stosowania*
(art. 12 WE)

1. Niezależnie od ograniczonego poziomu wynagrodzenia i krótkotrwałości działalności zawodowej takiej jak krótkotrwała i dorywcza działalność zawodowa oraz ze względu na okoliczność, iż nie zapewniała ona środków do życia wykonawcy lub jest ona wykonywana niewiele dłużej niż miesiąc, nie można wykluczyć, iż owa działalność zawodowa w następstwie całościowej oceny rozpatrywanego stosunku pracy może być uznana przez władze krajowe za rzeczywistą i efektywną, co w rezultacie umożliwia przyznanie jej wykonawcy statusu „pracownika” w rozumieniu art. 39 WE.

W tym względzie pojęcie „pracownik” w rozumieniu art. 39 WE ma wymiar wspólnotowy i nie powinno być interpretowane zawężająco. Za „pracownika” należy uważać każdą osobę, która wykonuje czynności rzeczywiste i efektywne, przy czym bez znaczenia są czynności wykonywane na tak niewielką skalę, że można je jedynie uznać za marginalne i pomocnicze. Cechą charakterystyczną stosunku pracy jest to, że przez pewien okres jedna osoba wykonuje świadczenia na rzecz innej osoby pod jej kierownic-

twem, w zamian za co otrzymuje wynagrodzenie.

(por. pkt 25, 26, 30)

2. W odniesieniu do prawa obywateli państwa członkowskiego poszukujących pracy w innym państwie członkowskim, odstępstwo od zasady równego traktowania, z której korzystają obywatele Unii niebędący pracownikami najemnymi, osobami pracującymi na własny rachunek, osobami, które zachowują ten status, i członkami ich rodziny, a zamieszkujący na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego, przewidziane w art. 24 ust. 2 dyrektywy 2004/38 w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221, 68/360, 72/194, 73/148, 75/34, 75/35, 90/364, 90/365 i 93/96, zgodnie z którym przyjmujące państwo członkowskie nie jest zobowiązane do przyznania uprawnienia do świadczeń z pomocy społecznej, w tym poszukującym pracy przez dłuższy okres, podczas którego korzystają oni z prawa pobytu w tym państwie, powinno być interpretowane w zgodzie z art. 39 ust. 2 WE.

W tym względzie obywatele państw członkowskich poszukujący pracy w innym państwie członkowskim, którzy wykazali rzeczywisty związek z rynkiem pracy tego państwa, mogą powoływać się na art. 39 ust. 2 WE, aby skorzystać ze świadczenia pieniężnego mającego na celu ułatwienie dostępu do rynku zatrudnienia. Do właściwych władz krajowych i w razie potrzeby do sądów krajowych należy stwierdzenie nie tylko istnienia rzeczywistego związku z rynkiem pracy, ale także przeanalizowanie elementów konstytutywnych wspomnianego świadczenia, w szczególności jego celu i warunków przyznania. Cel świadczenia należy analizować, biorąc pod uwagę skutki tego świadczenia, nie zaś jego strukturę formalną. Tym samym nie można uznawać za „pomoc społeczną” w rozumieniu art. 24 ust. 2 dyrektywy 2004/38 świadczeń pieniężnych, które niezależnie od ich kwalifikacji w ustawodawstwie krajowym mają na celu ułatwienie dostępu do rynku pracy.

(por. pkt 34, 35, 40–42, 44–46;
pkt 1 sentencji)

3. Artykuł 12 WE nie stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które wyklucza obywateli państw członkowskich z kręgu uprawnionych do świadczeń z zakresu pomocy społecznej przyznawanych obywatelom państw trzecich.

W istocie art. 12 akapit pierwszy WE zakazuje wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową w zakresie zastosowania traktatu i bez uszczerbku dla przepisów szczególnych, które on przewiduje. Przepis ten dotyczy sytuacji wchodzących w zakres stosowania prawa wspólnotowego, w których obywatel państwa członkowskiego doświadcza traktowania dyskryminacyjnego względem obywateli innego państwa członkowskiego wyłącznie ze względu na swoją przynależność państwową, i nie ma zastosowania do przypadku ewentualnej różnicy w traktowaniu obywateli państw członkowskich i obywateli państw trzecich.

(por. pkt 51–53; pkt 2 sentencji)